

De waerachtige geschiedenis des schipcrijchs ende het innemen der stad Middelborch geschiet in Zeelandt

<https://hdl.handle.net/1874/9076>

De waerachtige
 Geschiedenisse des Schipcrijchs en
 de het innemen der Stadt Mid-
 delborch, geschiet in Zeelandt.

Dhedrukt tot Dordrecht:
 Anno M. D. Lxxij.

Bemide Leser, nademael dat men daghelick be-
uindt, dat des Heeren handt niet vercortet en is:
VVant die van ouden tyden af syne Goddelicke
Name ende VVoordt, der gerechter ontshult voor ge-
staen heeft, de selfde behoudt de ouerhandt ouer syne vy-
anden: ende verdedicht zyn volck, voor der Goddelooser
vyandiger vvreedyt: die alle haer vvyshyeyt, gheueylt,
alle haer tydt hier in verslyten, hoe sy onses Maesteyts
(dien God bevvare vvil) Landen ende liden indē grondt
mogen verderuen. Maer gelyct den auderen Tyrannen
voormaels niet geluct en heeft, so vvat syter hādt namen
teghen des Heeren VVoort ende der Ghelooigen: Alsoo
ootkyverden dese vvt sinnighe ende rasende Godloosen in
hare eygen stricken, die sy andere bereyden, geuangen, be-
schadicht, ende beschaemt gemaect. Gelyck Architophel
in zynen eyghen raedt: Perillus maecte den Stier tot zyn
bederffenisse: De Godloose spreekt Dauid, valt inden kuyl
dien hy anderen te grauen voor ghenomen heeft: Saul viel
hy niet in zyn eygē sruert? VVat heeft Iulianus, Pharo,
Goliad tegen Godt ende den zynen vvt ghericht? VVant
de Tyrannen en dencken gheen sins, dat de Victorie van
den Hemel comen moet. En vveten van gheenen anderen
Godt te spreken, dan van haer eygen crachten, die bidden
si aen voor haren enigen Godt: Ia si vvillen selue als Godē
gheueest ende ghedient zyn. Daerom zyn de menschen
qualick bedacht, die eenighe victorie den menschen too-
schryuen, ende niet eens en bedencken op de almachtighe
goedicheyt des Heeren, als men hier naer vvcl hooren sal.

DEn eersten zijn de schepen van Antwerpen den 28. van Januario op de spaensche wijse (als oft sy de werelt souden dwingen) afgeuaren/onder de welcke schepē/als het alser aengesienste/ ende voor hare vyanden het genaerlicste geweest is het schip (van Gillis Hoffmā. Mer de Heere heeft het aller triumphantickste en het hoogste gegrepen/ om zijn Godlike cracht voor den menschen daer aen te bewijzen/want dit schip (als een Eederboom onder alle boomen) bouen alle de schepen vernaemt zijnde /heeft plotselick soo omgehelt/dat qualick met grooter verdriet de menschen die daer op waren zijn behouden gheweeste want iselue is duer die cracht Gods terstont/een deel daer van in stucken ghedreuen / ende de rest met sande bedeckt: soo datter niet tot profijte van iselue schip (welc welgemonteert was/so men van een sodanich gheweldich schip can vermoeden) ghecomē is. So dat ghy dit schip lieue Leser /wel conachten voor eenen Goliat onder de Philisteenen/ ofte voor eenen Pharas onder den Egyptenaren.

Ten tweeden het schip een Cromsteef ghenaemt van bergen op Zoon/met vele ende felle wel gheruste Spaengarden ende Italianen ghesourniert ende gestoffeert/ner gendt van ghebreck hebbende/mer wel van als voorzien zijnde:als sy hare nieuwen Gouverneur wilden op het alder bracffte ver eeren met grooter triumphē: Lieten haer gheschut af/waer af het vyer in het buscruyt gecomen is/so dat het een grouwelicke ende veruauerlicke schade ende verderf aengericht heeft/ de welcke niet en is om wederhalen ofte te beteren: Want de brandhier

vans

van so ontficken is / datter noch farte noch hont is
ouer gebleuen / maer het isser al tot schande ende toe
nieten inden gronde verdoruen / euen als hier voer
tydts Sathan en Ibiram wt den ooghen met allen
haren aenbanck / verslonden / ende wech gheruct
zjn gheweest: ende men sach noch man / noch
mans stuc / noch schip / noch schips gewaand: Het
cene met den anderen heeft wt der menschen ooghen
gheruct gheweest. So gheweldich is des Beeren
crachtige arme / ouer de braue ende staunmoedighe
dwase vermetenheyt der Godlooser vyanden.

Ten derden het schip van Antwerpen genaemt
de Sonne / hadde een metalen stuc / het welcke int
bersten ghequetst heeft 30. Mannen / waer van de
sonnigh: zjn ghestoruen: De vyant hoe stout en
onuersacht hy hem toont / heeft niet meer dan twee
Pyloten op alle zjn schepen / so wel is hy bemint in
dese onse lieue Nederlanden.

Ten laeisten / op dat wy wt het voor:gaende sou
den leeren de ghestadighe roome Gods ouer den
Godloosen / en de Vaderlicke sorge en cracht voor
zjn volck / die ten onrechten verdruet zjn / so isser
noch gheuolcht een vermaerde ende wonderdadich
werck des Beeren / het welcke immers also woder
lic is / als het was doen Boshuysen met synen aen
banck meynde die van Enckhuysen gelijck een bete
broors op te sloeken: Ja gelijck ghy sult hooren der
Italianen ende Spaengiaerden gewelt / Cruchstus
tinghe / menichte van volcke / prouiande / menichte
des Edele oms / des Boshuysens ghebaer verre te
bouen ginc: also is oock des Beeren heerlicheyt al
hier wonderlijck ende claeiblyck: gemerck ende
waer

waer ghenomen: waer in wy sien dat het den God
loofen seer hert valt de versenen ofte de hielen te sto-
ten tegen den priekel: dat is met den hoofde te ghen-
de muer te loopen. Wederom dat Gods volck niet
op gheweer / wapen ende menichte des volck sullē
staen / maer op Gods getrouwe beloften: Die hare
handen ten strijde can leeren / stercken ende
onuerwinnelick maken.

Den 26. Jannuary lest leden / zyn de schepen van
Bergen op Zoom int ghetal 32 ofte ongenauerlick 2
33. gelegen op haren ankeren / ende de schepen aen
onse syde waren / inden getale 19. ofte ten hoochsten
20. den Amrael ouer de schepen onses vyants / had
de 100. ende 60 Mannen op / dese was so voorsien
van alles / dat het wonder was om segghen / voren
hadde by wt twee groote Cortaouwen / ende achter
twee die een weynich minder waren / aen beyde de
syden hadde hy gheweldich geschut: de Vice Admi-
rael heeft op ghehadt 100. ende 30. Mannen / ende
naer aduenante van alles wel voorsien : voordt de
ander schepen waren so ghemontert ende besorget
van alles / datter niet ghebract / de vyanden stonden
blanck int harnasch: ghy soudet geacht hebbenende
aenghesien voor eenen silueren berch / daer hebben
onse schepen dese geweldige / genauerlike ende toeges-
ruste schepen cloeckelick aen boort gheclamt / doen
de vyant zyn gheschut gheloft hadde / ende hebben
hen vromelick gheweert: de vyant heeft oock ghee-
thoont dat hy niet handeloots gheweest en is. Een
eynde is de vyant met alle zyn ghewelt / door des
Heeren onuitsprekelicke genade / inden gront neder
gheueelt / verslagen ende ghedoot gheweest van den

onsen/so datter niet meer van al de reste ouergebleuen is (somen noch weet) dan eenen Italiaen/meest alle den Adel ofte Edeldom des nieuwen Gouverneurs isser gebleue/mer seer veel Rhodische Beeren: onder desen is ghebleuen Capiteyn Julianus/ die gelijc andere niet seer feestelic onthaelte geweest is. De menichte onser vyanden op hare schepen/ die daer alle gebleuen zijn/ worden gheerstimeert ende gheacht twee duysent/ende onser die ghebleuen zijn hondert twintich: Welcke schepen thuys comende was schrickelic om aen sien / insunderheyt de schepen die de onse victorienflick vercregen hadden, so dat in allen orten der seluer/ vloeyde als water van den bloede.

Ter Vere zijn ingebrocht vijf schepen/te Vlissinge viere/waer onder dat zijn den Admirael/ ende vice Admirael / dese twee hadden in voor prouiande als Laes/ Boter/ Spec/ vleesch/ Beschuyt/wel voor twee Maenden. Denckt lieue Leser / dat die ander schepen voor haren ballast gheen mul en hadden. Dit is geschiet ontrent Lodijcks hoek. De nieuwe Gouverneur (die daer oock in hadde syne bloet bewant/ofte Neue/die oock met de ander moeste dansen ende spelen schampado) sach dit spel aen van den dijk/ soo men segt.

Hier hebt ghy lieue Leser/ de Historie ende eerlicken handel/ die niet minder is/ dan onder de Kinderen Israel geschiede/ doe Pharas met zijn hoochmoedighe gasten inde Roode Zee versope. Wilt doch den Heere (die dit ghebrocht heeft) dancken in waerheyt ende heylicheyt des leuens/ niet soo de hypocryten doen met den monde alleenelick : die
daer

daer naer maken groote nieren / maken groote banes
Fetten ende lasteren Godt / drincken droncken / dan-
sen ende springhen / draghen den Meelgodt om / op
dat hy hem oock wat mochte vermaken ghelijck een
ander / want anders moeste hy als geuangen / ghe-
sloten ende gefarfert sitten. Maer laet ons alle / ee-
nen anderen wech ingaen: Laet ons onse quade wes-
gen ende leuen afleggen / Godes woort van herten
hoozen ende bewaren / elck anderen in broederlicke
liefde helpen ende voorstaen / Christo onsen Vredens
vorst inden waren gelooue dienen / op dat wy Gods
salichlicke leuende / Godsalichlicker in hem moghen
steruen / die met den Vader ende den H. Geest
een eenich ende waren Godt in ewichheit ghepres-
sen is. Amen.

¶ Van Middelborch.

Wy en connen v oock beminde Leser / niet
achter laten int corte te verhalen / hoe dat
de almachtige God eene sulcke bewegin-
ghe des herten inde menschen gheschickte
heeft / namelijk: onder de wederspanninghe der stadt
van Middelborch / also / dat de Soldaten der seluer
Stadt / hen op den 18. Februario leest geleden ghe-
voerdert hebben te vergaderen voor het Regiment
van henlieder Capiteyn Lapfen ofte Dragon: ende
also eenen rinck geslagen hebbende / is de voorszeyde
Capiteyn seer verwondert geweest / henlieden vras-
gende: wat sulcx mocht bedieden? Daer op sy eens
samenlicke spraken / ende vraechden hem: Of daer
noch eenige middelen van ontsettinge te verwoch-
ten

een' ofte voorhanden waren? waer op de Capiteyn
 hen voor antwoorde ghaff: dat sy noch drie daghen
 vertreck souden nemen / daer waer sekerlicf troost
 ende ontsettinghe ghenoech voorhanden. Desen al
 met tegenstaende / so zijn de gheneyne Crichsluden
 ende Soldaten ghesamelderhandt veracordeert/
 midts ouerdacht hebbende de groote benaetheydt
 die hen op den hals was liggende van wegghen des
 Puncen Scheepvaert ende andersins / Want een
 half Maelder roggē goldt heudert en ingetich
 Saelder / een pont rindvlesch 28. stuquers / eenen
 Hondt een Saelder / een Katte xv. stuquers / een
 Myns ij. stuquers: etc. en also geroepē hen te wille
 stellen onder de genade en saechtmoedicheyt des
 Prince van Oranghien / ende hebben strack den
 Capiteyn met alle zijne Edelen ende Raedt ghe-
 vangen genomen / ende na' de stat Vlissinghen in
 des Princen handen ende ghewelt overgheleuert/
 waer op myn Heer de Prince den 23. dach der sel-
 ver macht binnen de stad van Middelborch is ges-
 trocken / om aldaer alle saken wederom by de gratie
 Godes te repareren ende in goeder ordeninghe te
 stellen. Ende zijn also terstont alle Monicken ende
 Bagijnen vt de stat verrocken / waer van oock een
 deel schep vol ghecomen zijn / tot Antwerpen aen-
 den werff / om welc de borgers der stat van Ant-
 werpen seer liepen om sulcx te aensien. Se almach-
 tige ende goedertierene God wil zijnen segen ge-
 uen / ende met zijne machinge handt voor ons strij-
 den / op dat alle wederstanders zins woolls met
 den S. Paulo moeten roepen: Heere / Heere / wat
 wildy dat wy doen sullen? Ende alsoo tot een rechte
 te ende ware kennisse des ghelooffs moghen
 bekeerd worden. Amen.